

«Egintza humanitario-tzat» jo zuen orduan, eta horretaz galdetu zaion guztietan, Jose Barriónuevo Espainiako Barne ministro ohiak Jose Maria Larretxea etakidearen bahiketa saioa. Hiru GEOk (Grupo Especial de Operaciones-Operazioetako Talde Berezia) —Francisco Javier Lopez kapitaina, eta Sebastian Soto eta Jose

JOXEMARI LARRETXEAA

KUBAN DEPORTATUTAKO ETAKIDE OHIA

urriaren 18ko bahiketa saioan. Martin Barrios kapitaina non zegoen bazekielakoan harrapatu nahi izan zuten, eta non zegoen ez bazekien, harekin trukatzeko asmoarekin.

Maria Rubio sarjentuak— eta polizi inspektore batek —Jesus Alfredo Gutierrez— hartu zuten parte 1983ko

«Felipe Gonzalezek du nire bahiketa saioaren erantzukizuna»

52 urte zituen Larretxea hernaniarra 1971n pasatu zen, beste 200 lagunekin batera, EGI Batasunetik ETara, «ekintzak egin nahi eta EGI n egonda ezinezko zelako». 1975ean Iparraldera ihes egin behar izan zuen. 1984ko urtarrilean deportatu zuten Panamara eta urte bereko maiatzaren 1ean Panamatik Kubara eraman zuten. Hantxe hil zen herenegun gaur.

■ Nola gertatu zen zure bahiketa saioa?

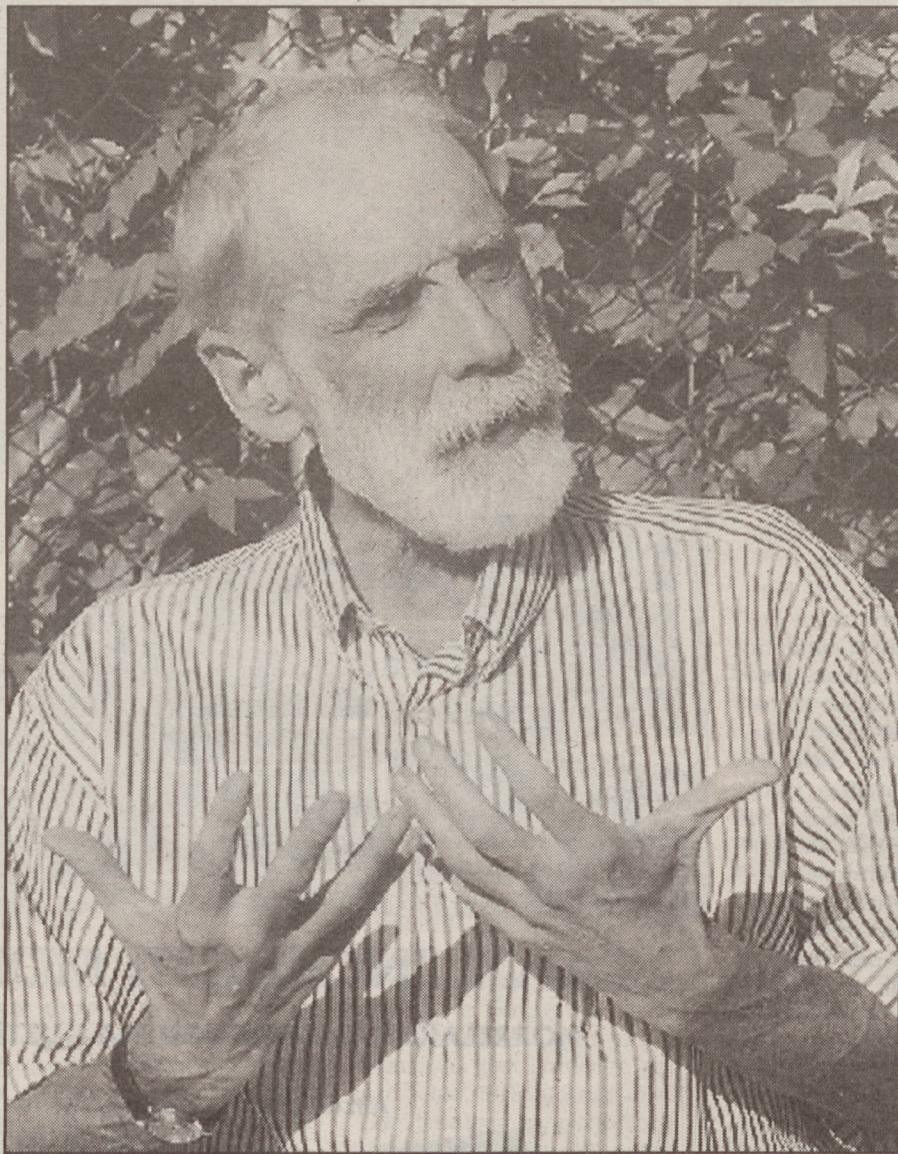
1983ko urriaren 5ean bahitu zuten Erakundeak Martin Barrios kapitaina. Kapitaina zen bahitu zutenean, baina guk geneukan informazioaren arabera, bage-nekien komandante izendatzeko asmotan zebilela Espainiako Armada.

■ Argitaratu da egun hartako eguerdian Hendaia pisu batean Mujika Arregirekin eta kazetari espainiar batekin bazkaldu zenuela...

Oso litekeena da Mujika Arregirekin bazkaldu izana, bere etxean bizi nintzelako, Hendaian. Bahiketa saioa Hendaian izan zen, ez, argitaratu duten bezala, Baionan. Baina ez nuen inongo kazetariarekin bazkaldu, hori segurua. Arratsean etxetik atera nintzen lagun batekin egon behar nuelako; zazpi eta erdiak inguru izango ziren eta motor txiki batean nindoan. Motorra lagun baten alabak utzi zidan, ez zeukan gasolinarik eta etxetik 25 metro-ra dagoen gasolindegira joan nintzen lehendabizi. Ikusi behar nuen lagunaren etxe aldera abiatu nintzen; zazpi eta erdiak edo zortziak inguru izango zen. Hendaia goi aldeko bidetik nindoan, hondartzakoa hartu gabe, Donibanera joateko hartzen dena. Hendaia kanpo nengoen, Orio deitzen zen auzoa baino pixka bat lehenago —oso jende gutxi bizi zen garai hartan auzo hartan— sumatu nuen auto bat atzetik gerturatzen ari zitzaidala oso astiro eta kolpea eman zidan atzetik.

■ Zuk ez zenuen igarri atzetik autoa bat segika zenukanik...

Ez, inongo momentutan ez. Nik kolpea hartu eta, oreka galduta, lurerrá jausi nintzen. Espaloia-ekin jo zuen motorrak eta zerraldo erori nintzen. Belaunak eta eskuak urratu nituen. Berehala hasi zitzaizkidan kolpeka eta buruan kaputxa jartzen saiatu

Jose Mari Larretxea, Habanan, iazko azaroan, elkarrizketa egin zen egunean. M. OTAMENDI

ziren bahitzaileak. Hiru ziren eta ezin izan nuen ezer egin haien aurka.

■ Ez zen lan erraza izango, zu orduan gizon sendoa zinen...

115 kilo baino gehiago izango nintzen. Hiru ziren, GEOak hurrak geroztik jakin denez. Minutu erdi batez-edo jardun zuten kolpeka.

■ Aurre egin al zenien?

Ezin nuen. Lurrean nengoela gainera etorri zitzaizkidan eta ez nuen aukerarik izan.

■ Argitaratu denez, GEOak auto batean zihoazen eta beste auto batean, atzerago, Amedo zihoan...

Nik bigarren autorik ez nuen ikusi, eta hau da Amedo han ere bazebilela entzuten dudana lehen aldian. Joka ari zirela «Arrêtez!! Police!!» entzun nuen. Kolperen bat edo beste gehiago hartu nuen, baina berehala gelditu ziren. Gelditu bezain pronto lurretik altxatu eta bidea zeharkatuta pareko espaloira pasatu nintzen. Handik ikusi nuen ondorengo

eszena: Hendaia aldera zihoan auto zuria eta ni jo ninduen autoa. Pertsona bat ari zen hizketan ni jotzen aritu zirenekin. Pertsona horrek, niregana etorri eta polizia zela esanik, zer gertatu zen galdetu zidan. Hiru GEOak nirekin ahaztu eta autora sartu ziren. Hiru GEOek jo ninduten, ez ordea Gutierrez polizi inspektoreak. Azken hau autoan egon zen, bolantean, GEOak joka nituen bitartean.

■ Polizia sekretua, jandarma... zer zen polizia frantziar hura?

Bere auto pribatuan zihoan ba-karririk, ez zen zaintzan ari zen patruila bateko kidea. Lanera zihoan, nonbait. Txamarra zuen gainetik eta azpitik jandarmen galtza urdinak.

■ Pistola erakutsita gelditu al zitu jandarmak GEOak?

Ez. Armarik gabe atxilotu zitu. Erreflexu profesionalak eraginda ekin zion.

■ Nola da posible kaleko jandarme batek misio berezi batean zeuden hiru GEO eta polizia

inspektore bat atxilotzea indarra erabili behar izan gabe?

Oso misio delikatuaren zeudelako. Aurreneko aldia zen polizia espainiarrek parte hartzen zutena, horren era nabarmenean, atzerrian baimenik gabe. Hori nazioarteko harreman diplomatikoetan oso larria da. Seguraski, agindua izango zuten operazioa gaizki ateraz gero edo harrapatu gero kito egitekoa. Bide diplomatikotik konponduko zela.

■ Zer gehiago gogoratzen duzue une hartaz?

Jandarmak autoko giltzak eskatu zituzkien espainiarrei eta irratiz-edo deitu zion Poliziari. Jandarmak esan zidan espainiarrek esan ziotela poliziak zirela. Nik ezer ez nekiela erantzun nion. Paperak eskatu zitzaizkidan orduan, eta nik ez nizkiola emango. Ea errefuxiatua nintzen galdetu zidan, nik baietz. Orduan Hendaia poliziabururen baten izen bat (Lacerau jauna, Renseignements Generaux zerbitzuko buru zena Hendaian) esan zidan, eta nik baietz, ezagutzen nuela. Orduan erakutsi nizkion paperak. Poliziak berehala iritsi ziren eta Hendaia komisariara eraman gintuzten denak.

■ Zu ere ospitalera baino lehenago komisariara...

Halaxe izan zen. Komisariara iritsi eta gutxira Hendaia-hondartzako sendagile batengana eraman ninduten, baina hau azaltzen ez zela ikusita ostera komisariara eta handik Donibane-Lohizuneko klinika batera. Klinika hartan hogeitau ordu inguru pasatu nituen.

■ Zer lesio zenituen?

Belaunetan eta begiendean; azken honek Clasius Clayrekin borrokan egin eta gerokoa ematen zuen. Ez dakit zerekin jipoitut ninduten, baina handik hilabetera muinetan oraindik mina nuen. Kolpeak izan nituen, baina odola bakarrik erorikoaren ondorioz isuri nuen. Beso batean hezur baten fisura izan nuen.

■ Zer pentsatu zenuen polizia espainiarrak zirela jakin zenuenean...

Burutik ez zitzaidan pasatu ere egin GEO taldekoak izan zitezkeenik. Orduan, artean, ez nekien Lasa eta Zabala desagertu zirenik. Nik polizia frantziarrek esan nien polizia espainiarrak zirela. PAFeko (Aire eta Mugetako Polizia) poliziak etorri ziren, oso ezagunak errefuxiatuen artean, errefuxiatu ehizan ibiltzen zirelako.

■ Zer zioten polizia espainiarrek...